

СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ І СТАН МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ТА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Схарактеризовано сучасні погляди розуміння стану матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності ОВС України. Визначено нормативно-правові акти, що регламентують діяльність матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності ОВС України.

Конституцією України визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Для реалізації вищезазначених завдань створено низку спеціальних правоохоронних органів, до яких належать і органи внутрішніх справ України. Органи внутрішніх справ України є складовою частиною системи органів виконавчої влади, які виконують широке коло завдань щодо забезпечення особистої безпеки громадян, захисту їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорони і забезпечення громадського порядку; виявлення і розкриття злочинів, розшуку осіб, які їх учинили; забезпечення безпеки дорожнього руху; захисту власності від злочинних посягань тощо (ст. 20) [2]. Від належного виконання цими органами своїх функцій значною мірою залежить стан правопорядку в державі. За таких умов особливо гостро постають питання щодо обсягів фінансового і матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ, як одних із основних елементів їх життєдіяльності.

Перш ніж дослідити рівень і стан матеріально-технічного та фінансового забезпечення органів внутрішніх справ України (далі – ОВС), пропонуємо розглянути такі категорії, як фінансове забезпечення, матеріально-технічне забезпечення, та з'ясувати сутність матеріально-технічного і фінансового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ у цілому.

Фінансове забезпечення будь-якого суб'єкта господарювання є однією з конкретних

форм реалізації фінансових відносин в яких бере участь даний суб'єкт, тому для з'ясування правового і економічного змісту даної категорії необхідно визначити зміст таких понять, як фінанси та фінансові відносини.

Поняття «фінанси» походить від французького слова *finance*, що означає «готівка», «дохід». Даний термін означає систему економічних відносин, які виникають між державою, підприємствами і громадянами щодо привласнення частини національного доходу через механізм оподаткування та його розподілу відповідно до виконуваних державою соціально-економічних функцій.

У тлумачному словнику сучасної української мови поняття «фінанси» означає систему грошових відносин у певній державі, а також сукупність усіх грошових коштів держави [3, с. 601]. Фінанси є складним поняттям, у змісті якого відображається ціла низка відносин (економічних, правових, історичних), пов'язаних з існуванням і розвитком різних соціальних систем. У загальному вигляді фінансування є забезпеченням необхідними фінансовими ресурсами всього господарства країни, регіонів, підприємств, громадян, а також різних програм і видів економічної діяльності. Фінансування здійснюється з власних, внутрішніх і зовнішніх джерел, у вигляді асигнувань із засобів бюджету, кредитних засобів, іноземної допомоги, внесків інших осіб [4, с. 153].

Щодо фінансових відносин, то вказана категорія відносин є органічною складовою економічних відносин, яка виражає взаємодію і зв'язки у грошовій формі суб'єктів економічної системи на різних рівнях. Насамперед виокремлюють три категорії економічних суб'єктів: держава; підприємства і підприємці; населення. Між ними розвиваються фінансові зв'язки, що виявляються як фінансово-грошові потоки.

Державними фінансами вважаються кошти, якими в Україні розпоряджаються державні, республіканські (Автономної Республіки Крим) та місцеві органи. Фінанси підприємств і підприємців використовуються для виробничо-підприємницької господарської діяльності. Фінанси населення – це особисті кошти сім'ї та окремих громадян.

Таким чином, можна констатувати, що фінансове забезпечення органів внутрішніх справ України – це діяльність, яка здійснюється в межах фінансової системи держави у всіх її проявах та є формою участі в розподілі грошових коштів шляхом отримання фінансових ресурсів із метою наділення ОВС відповідними матеріально-технічними ресурсами [5, с. 143]. Крім того, слід відзначити, що органи внутрішніх справ України є юридичними особами і в межах чинного законодавства України самостійно організовують товарно-грошову діяльність щодо фінансового та матеріально-технічного забезпечення.

Отже, під матеріально-технічним та фінансовим забезпеченням органів внутрішніх справ слід розуміти систему товарно-грошових і господарських відносин, які виникають між органами внутрішніх справ і їх підрозділами, з одного боку, й органами влади, підприємствами, організаціями та установами, з іншого боку, в процесі централізованого постачання матеріальних, технічних і військових ресурсів (сировина, паливо, обладнання, речове майно, матеріали, зброя та боєприпаси); виконання договорів купівлі-продажу (оптова торгівля), реалізацію фондів комісійного й роздрібного продажу продуктів та засобів виробництва; надання матеріально-технічної допомоги та фінансування їх діяльності [6, с. 325].

Сучасний стан фінансового та матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ України залишається незадовільним. Так, нестача спеціальної техніки не дозволяє швидко отримати необхідну інформацію щодо осіб, які скоїли злочини, підозрюються в їх скоєнні, знайти свідків тощо. Низька мобільність служб пов'язана з нестачею автотранспорту, запасних частин та паливно-мастильних матеріалів до нього. Відсутність необхідної кількості спецзасобів та зброї, брак службових приміщень, засобів зв'язку, оргтехніки тощо не дозволяють діяти ефективно.

Негативно впливає на результати роботи органів внутрішніх справ також невирішеність

соціально-побутових питань: низька заробітна плата, погані житлові умови, неможливість отримати санаторно-курортне лікування, погана організація відпочинку та дозвілля тощо. Все це в сукупності сприяє скоєнню порушень дисципліни та законності персоналом органів внутрішніх справ, призводить до корупції та хабарництва, що не тільки заважає виконанню покладених на органи внутрішніх справ завдань, але й підриває їх авторитет в очах населення [7, с. 244].

Згідно зі ст. 24 Закону України «Про міліцію» [2] фінансування і матеріально-технічне забезпечення міліції здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів, які надходять на підставі договорів від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Як відомо, у Державному бюджеті на 2011 рік для Міністерства внутрішніх справ України передбачено видатки загального фонду в сумі 9 845 964,2 тис. грн, зокрема на оплату праці – 6 835 030,8 тис. грн, на забезпечення захисту прав і свобод громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорону громадського порядку – 7 420 148,6 тис. грн, на медичне забезпечення працівників, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та військовослужбовців внутрішніх військ – 290 135,2 тис. грн, на підготовку кадрів для органів внутрішніх справ вищими закладами освіти III і IV рівнів акредитації – 394 517,1 тис. грн тощо. Видатки розвитку на будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ становлять 40 500,0 тис. грн [8, с. 217].

На жаль, передбачена державним бюджетом сума далеко не відповідає реальним потребам правоохоронного відомства, які сягають близько 22 млрд. грн. Обмежене фінансування Міністерства внутрішніх справ України не є новиною. Реалії сьогодення такі, що розраховувати на 100-відсоткове задоволення запитів органів внутрішніх справ просто неможливо. Звичайно, видатки на утримання МВС України щороку зростають, але вони у кілька разів менші за фактичні потреби. Так, наприклад, згідно з фінансовим звітом Міністерства внутрішніх справ про витрачення бюджетних коштів у 2008 р. у Державному бюджеті на 2008 рік (із змінами) для МВС України були передбачені

видатки загального фонду в сумі 7 460,1 млн грн, які забезпечили потребу на 39 %.

За рахунок коштів загального фонду державного бюджету Державним казначейством України були відкриті асигнування у сумі 7460,1 млн грн, або 97,6 % від планових призначень на рік, з них на оплату праці – 4 915,6 млн грн (97,5 %), виплату одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності працівника міліції – 40,6 млн грн (100 %), продукти харчування та медикаменти – 125 млн грн (100 %), оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 222,9 млн грн (100 %), послуги зв'язку – 38,5 млн грн (94,2 %), відрадження – 21,9 млн грн (97,6 %), будівництво житла – 35,8 млн грн (68,9 %), будівництво, капітальний ремонт та реконструкцію спеціалізованих об'єктів – 8,6 млн грн (28,6 %).

Законами України «Про внесення змін до Державного бюджету на 2011 рік» для МВС збільшені видатки на 12,6 млн грн для підвищення оплати праці працівникам за третім етапом єдиної тарифної сітки та на 160 млн грн для виплати одноразової грошової допомоги при звільненні працівників міліції. Разом із цим, слід зазначити, що доведений у 2008 р. фонд оплати праці МВС України був одним із найнижчих серед правоохоронних органів країни та становив 50 % від потреби, що значною мірою впливало на рівень грошового забезпечення працівників міліції [8, с. 187].

У Державному бюджеті на 2011 р. для Міністерства внутрішніх справ України видатки загалом

становили – 8 365 762,3 тис. грн, зокрема на оплату праці – 6 053 633,0 тис. грн, на забезпечення захисту прав і свобод громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорону громадського порядку та проведення досліджень (експертиз) Експертною службою МВС України – 6 472 549,1 тис. грн, на виплату одноразової грошової допомоги при звільненні зі служби за рахунок надходжень від сплати адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху – 500 000 тис. грн, на підготовку кадрів для органів внутрішніх справ вищими закладами освіти III і IV рівнів акредитації – 277 961,6 тис. грн, на медичне забезпечення працівників, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та військовослужбовців внутрішніх військ – 227 190,0 тис. грн. Щодо видатків на розвиток будівництва (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, то коштів даним бюджетом передбачено не було [8, с. 235].

З вищевикладеного можна констатувати, що видатки на утримання Міністерства внутрішніх справ України щороку зростають, однак кількість виділених коштів та ресурсів не можуть повністю задовольнити усі потреби органів внутрішніх справ. На сьогодні вкрай важливим залишається питання збільшення фінансового та матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ як найважливіших елементів їх життєдіяльності.

Список використаної літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про міліцію : закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
3. Тлумачний словник сучасної української мови: Загальноживана лексика / за заг. ред. В. С. Калашника. – Х. : Співак Т. К., 2009. – 960 с.
4. Ільницький М. С. Організація фінансового та матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс] / М. С. Ільницький // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 222–230. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2009-1/09imcvcu.pdf>.
5. Ільницький М. С. Адміністративно-правове регулювання фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання органів внутрішніх справ України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М. С. Ільницький. – Ірпінь, 2009. – 19 с.
6. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / В. М. Плішкін ; за ред. Ю. Ф. Кравченка. – К. : Нац акад. внутр. справ України, 1999. – 702 с.
7. Синявська О. Ю. Удосконалення нормативного регулювання фінансового забезпечення органів внутрішніх справ України як чинних їх життєдіяльності / О. Ю. Синявська // Наше право. – 2003. – № 4. – С. 101–103.
8. Про Державний бюджет України на 2011 рік : закон України від 23 груд. 2010 р. № 2857-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2857-17>.

Надійшла до редколегії 16.02.2012

РУКОЛАЙНИНА И. Е. СОВРЕМЕННЫЙ УРОВЕНЬ МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОГО И ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

Охарактеризованы современные взгляды понимания основного состояния материально-технического и финансового обеспечения деятельности органов внутренних дел Украины. Определены нормативно-правовые акты, которые регламентируют деятельность материально-технического и финансового обеспечения деятельности органов внутренних дел Украины.

RUKOLAJNINA I. MODERN LEVEL AND STATE OF LOGISTICAL AND FINANCIAL PROVIDING OF INTERNAL AFFAIRS AGENCIES' ACTIVITY

Modern looks on understanding of basic directions the material and technical and financial problems of providing of internal affairs of Ukraine are described. Normative and legal acts which regulate activity of logistical and financial support of internal affairs agencies of Ukraine are determined.